

10. évfolyam osztályvizsga – Magyar nyelv és irodalom

Vizsgatételek magyar irodalomból a 10. évfolyam számára

1. Homérosz: Iliász

- az eposz műfaja
- az eposzi kellékek
- az időmértékes verselés
- a homéroszi kérdés
- az Iliász szerkezete, világképe és embereszménye
- az Iliász és az Odüsszeia összehasonlítása

Fogalmak: kronológia, eposz, epizód, eposzi konvenció, invokáció, propozíció, in medias res, enumeráció, deus ex machina, mora, verslábak, daktilus, spondeus, trocheus, hosszú-rövid szótag, hexameter

2. Homérosz: Odüsszeia

- az eposz műfaja
- az eposzi kellékek
- az időmértékes verselés
- a homéroszi kérdés
- az Odüsszeia keletkezési ideje, szerkezete, világképe és embereszménye
- az Iliász és az Odüsszeia összehasonlítása

Fogalmak: eposzi konvenció, invokáció, propozíció, in medias res, enumeráció, deus ex machina, mora, verslábak, daktilus, spondeus, trocheus, hosszú-rövid szótag, hexameter

Memoriter: Homérosz: Odüsszeia részlet

3. Szophoklész: Antigoné

- a görög színház és dráma jellemzői
- Dionüszosz kultusza
- a dráma szerkezete, konfliktusrendszere, a szereplők jelleme

Fogalmak: kultusz, tetralógia, konfliktus, hármasság, tragikum, tragédia, tragikus hős, konfliktusos dráma, kardal, drámai szituáció, expozíció, bonyodalom

4. Görög líra

- Szappho: Aphroditéhez, Édesanyám nem perdül a rokka
- Alkaiosz
- Anakreon

Fogalmak: disztichom, hexameter, pentameter, szapphoi strófa, aszklépiádészi strófa, himnusz, dal, elégia, epigramma

Memoriter: Gyűlölöm azt

5. Catullus, Vergilius, Horatius, Ovidius költészete

- Catullus: Lesbia-szerelem, a szerelem ambivalenciája, Gyűlölök és szeretek
- Vergilius: az ecloga műfaja, IX. ecloga, Aeneis
- Horatius: ars poetica és életfilozófia, Thaliarchushoz
- Ovidius: Átváltozások, Pygmalion

Fogalmak: Lesbia, epigramma, ekloga, carmen, óda, arany középszer, aurea mediocritas, carpe diem, hajó metafora

Memoriter:

Catullus: Gyűlölök és szeretek

6. A Biblia

- a Biblia fogalma, felosztása, műfajai
- Ószövetség jellemzése
- az Ószövetség történetei: Teremtéstörténet, József álmofejtése, Zsoltárok könyve
- az Újszövetség jellemzése
- az Ószövetség történetei: Jézus születése, halála és feltámadása, a tékozló fiú története
- (Jónás könyve)
- (pusztulásmítoszok: A vízözön, Babel tornya)

Fogalmak: kánon, geneszisz, Elóhim, monoteizmus, zsoltár, evangélium, példázat, samaritánus, passió, apokrif irat, apokalipszis

7. A középkor magyar és világi irodalma

- az egyházi és a lovagi irodalom általános jellemzése
- Halotti beszéd és könyörgés
- Ómagyar Mária-siralom
- Dante: Isteni színjáték – a Pokol

Fogalmak: figura etymologica, himnusz, planctus, alliteráció

Memoriter:

Halotti beszéd és könyörgés (részlet)

Ómagyar Mária-siralom (részlet)

8. A reneszánsz - Janus Pannonius költészete

- a reneszánsz általános bemutatása
- Janus Pannonius általános bemutatása
- Pannónia dicsérete, műfaja, verselése
- Egy dunántúli mandulafáról

Fogalmak: elégia, epigramma

Memoriter:

Janus Pannonius: Pannónia dicsérete

9. A reneszánsz - Balassi Bálint költészete

- a magyar reneszánsz általános bemutatása
- Balassi Bálint és költészetének általános bemutatása
- Balassi szerelmi költészetének jellemzése: Hogy Júliára találá...
- Balassi vitézi versei: Egy katonaének, Borivóknak való
- Balassi istenes versei: Adj már csendességet
- Balassi-strófa

Fogalmak: Balassa-kódex, Balassi-strófa, hárompillérű verskompozíció

Memoriter:

Balassi Bálint: Egy katonaének (részlet)

Balassi Bálint: Adj már csendességet... (részlet)

10. Shakespeare: Rómeó és Júlia

- Shakespeare életének és munkásságának főbb jellemzői
- a Shakespeare-i korabeli színház, Globe
- a Rómeó és Júlia középkori és reneszánsz vonásai
- a Rómeó és Júlia szerkezete, konfliktusrendszere, jellemei
- A Hamlet konfliktusának rövid ismertetése

Fogalmak: Globe, királydráma, bosszúdráma, anakronizmus

11. A barokk vonások Zrínyi Miklós Szigeti veszedelem c. művében

- a barokk általános jellemzése
- Zrínyi életének és munkásságának főbb jellemzői
- az eposz műfajának jellemzői
- a mű elemzése a barokk vonások kiemelésével

Fogalmak: eposzi kellékek, jeremiád, Athleta Christi, miles Christi, imitatio Christi

12. Molière: Tartuffe

- a francia klasszicista dráma és színjátszás bemutatása
- Molière életének és munkásságának általános jellemzése
- a Tartuffe szerkezete
- a mű szereplői
- a mű értelmezése, üzenete

Fogalmak: komédia, komikum, jellemkomikum, helyzetkomikum, farce, comedia dell'arte, rezonőr, jelenet,

13. A magyar felvilágosodás, Kazinczy Ferenc és a nyelvújítás

- a klasszicizmus és a szentimentalizmus jellemzése
- Kazinczy Ferenc: Tövises és virágok
- Kazinczy és a nyelvújítás

Fogalmak: nyelvújítás, ortológusok, neológusok

14. Csokonai klasszicista és rokokó lírája, Dorottya

- Dorottya rövid bemutatása
- Csokonai Vitéz Mihály életének és munkásságának általános jellemzése
- a klasszicista és rokokó stílus jellemzői
- Az estve című vers elemzése
- Tartózkodó kérelem elemzése
- Anakreoni dalok: A boldogság

Memoriter:

Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem

15. A szentimentalizmus és a népiesség hatása Csokonai költészetében

- Csokonai Vitéz Mihály életének és munkásságának általános jellemzése
- a szentimentalizmus jellemzése
- Lilla szerelem
- A Reményhez című vers elemzése
- A Magánossághoz című vers elemzése
- Szerelemdal a csikóbőrös kulacshoz című vers elemzése

Memoriter: Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez

16. Berzsenyi Dániel költészete

- Berzsenyi Dániel életének és költészetének általános bemutatása
- A magyarokhoz I. című vers elemzése
- Osztályrészem című vers elemzése
- A közelitő tél című vers elemzése
- Levéltöredék barátomhoz című vers elemzése

Memoriter:

Berzsenyi Dániel: A közelítő tél (1. versszak)

Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz (I.) (1. versszak)

Berzsenyi Dániel: Osztályrészem (1. versszak)

17. Kölcsey Ferenc hazafias költészete

- Kölcsey Ferenc életének és költészetének általános bemutatása
- Himnusz
- Zrínyi dala
- Zrínyi második éneke
- Nemzeti hagyományok
- Parainesis

Memoriter:

Kölcsey Ferenc: Himnusz

18. Katona József: Bánk bán

- Katona József életének és művészetének általános bemutatása
- a Bánk bán elemzése
- téma
- kompozíció
- konfliktusos, középpontos dráma
- szerkezet és cselekmény
- szereplők jellemzése és csoportosítása
- a mű értelmezése

19. Puskin: Anyegin

- a romantika, orosz romantika jellemzése
- Puskin általános bemutatása
- életrajzi elemek a műben
- szerkezet
- szereplők
- konfliktusok
- jellemek
- a felesleges ember

20. Vörösmarty Mihály lírája: Szózat, Gondolatok a könyvtárban, Az emberek

- Vörösmarty életének és a költészetének általános bemutatása
- a megnevezett versek elemzése

Memoriter:

Vörösmarty Mihály: Szózat (az általános iskolai memoriter felújítása)

Vörösmarty Mihály: Gondolatok a könyvtárban (részlet)

21. Vörösmarty Mihály lírája: A merengőhöz, Előszó, Vén cigány

- Vörösmarty életének és a költészetének általános bemutatása
- a megnevezett versek elemzése

Memoriter:

Vörösmarty Mihály: Előszó (részlet)

22. Vörösmarty Mihály verses epikája

- Csongor és Tünde előzményei
- motívumai
- filozófiája (boldogságkeresés, az Éj monológja)